

UDK 811.163.42'374

811.163.42'366

Izvorni znanstveni rad

Rukopis primljen 20. XII. 2019.

Prihvaćen za tisak 18. III. 2020.

doi.org/10.31724/rihjj.46.2.22

Ivana Matas Ivanković

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Ulica Republike Austrije 16, HR-10000 Zagreb

imatas@ihjj.hr

TVORBA BROJEVNIH RIJEČI U *HRVATSKOME* *MREŽNOM RJEČNIKU – MREŽNIKU*

Brojevi su raznolika vrsta riječi, mogu biti jednočlani i višečlani, neki su sklonjivi, neki su nesklonjivi, u brojeve se ubrajaju i brojevne imenice i brojevni pridjevi, pa se i tipovi sklonidbe razlikuju. Unatoč tome, opisu njihove tvorbe posvećeno je malo prostora. Babić u *Tvorbi riječi u hrvatskome književnome jeziku* to tumači ovako: „Koliko među zamjenicama, brojevima, prijedlozima i veznicima i ima tvorbenih riječi, to ih je samo nekoliko i tipovi više nisu plodni. To su većinom za tvorbu riječi zatvoreni sustavi, jer nema novih osnova, često s malim brojem jedinica...” (Babić 2002: 15). U *Hrvatskome mrežnom rječniku – Mrežniku* predviđeno je da se obradi i tvorba riječi, no pri obradi brojeva i riječi motiviranih brojevima pokazalo se da dosadašnji opisi tvorbe koji se nalaze u gramatikama ne nude sva rješenja, što ih čini manjkavima. U radu će se analizirati tvorba brojeva i riječi tvorenih od brojeva koje su obrađene u *Mrežniku*.

1. Uvod

Brojevi se obično definiraju kao riječi koje nam govore koliko jedinica ima onoga što znači riječ uz koju stoje ili koliko jedinica treba odbrojiti da se dođe do nekoga predmeta ili pojma. Mogu biti jednočlani i višečlani, neki se sklanjaju, neki se ne sklanjaju, u brojeve se ubrajaju i brojevne imenice i brojevni pridjevi, pa se i tipovi sklonidbe razlikuju.

U gramatikama se nalaze i donekle različite podjele brojeva. Tako, primjerice, Barić i dr. (1997) *dvoje, troje...* određuju kao zbirne brojeve, dok su po Ragužu

(1997) te Siliću i Pranjkoviću (2005) to brojevne imenice. Iako bi bilo korisno napraviti analizu brojeva i njihove podjele u suvremenim gramatikama, zbog ograničenoga prostora i složenosti problematike tema je ovoga rada¹ tvorba brojeva. Cilj je opisati brojevne riječi s tvorbenog aspekta. Pod brojevnim riječima podrazumijevaju se brojevi i tvorenice od brojeva koje nedvosmisleno pripadaju nekoj drugoj vrsti (npr. *dvogodišnjak*).

U radu će se najprije dati nekoliko općih napomena o tvorbi brojevnih riječi te o odnosu sinkronije i dijakronije, zatim će se odrediti tvorbene osnove za brojeve od *jedan* do *četiri* te će se napraviti pregled brojeva prema tvorbi (podijelit će se na netvorbene i tvorbene riječi koje će se prikazati po tvorbenim načinima).

2. Tvorba brojeva i brojevnih riječi

Brojevi i brojevne riječi u poglavljima o tvorbi riječi nemaju svoj prostor, već se podatci o njihovoj tvorbi nalaze „razbacani” na drugim mjestima, najčešće u morfologiji u poglavlju o brojevima (kao npr. u gramatikama Barić i dr. (1997) te Silić i Pranjković (2005)). „Koliko među zamjenicama, brojevima, prijedlozima i veznicima i ima tvorbenih riječi, to ih je samo nekoliko i tipovi više nisu plodni. To su većinom za tvorbu riječi zatvoreni sustavi, jer nema novih osnova, često s malim brojem jedinica (zamjenica npr. ima stotinjak), a koliko i ima tvorbena relevantnih podataka, oni su iscrpeni prikazom u morfologiji i rječnicima. Ni brojevi koji su prividno otvoren sustav nemaju tvorbena bitnih posebnosti. Uz to brojeve i zamjenice treba preocijeniti i kao posebne vrste riječi.” (Babić 2002: 15).

U *Mrežniku* je predviđeno da zatvorene skupine riječi (ili njihove podskupine, npr. u slučaju zamjenica ili brojevnih riječi) obrađuje jedan obrađivač. Tako se dobiva ujednačen opis, a prilikom rada nalaze se problemi tipični za određenu skupinu riječi i oni se rješavaju jednoobrazno za sve riječi na koje se odnose. Brojevi i brojevne riječi trenutačno obuhvaćaju oko 250 natuknica u *Mrežniku* te su one polazni korpus za analizu, no u svrhu argumentacije ovdje se spominju i neke druge brojevne riječi koje zbog zadanog opsega u ovom trenutku nisu pred-

¹ Rad je napisan u okviru projekta *Hrvatski mrežni rječnik – MREŽNIK* (IP-2016-06-2141), koji financira Hrvatska zaklada za znanost.

viđene za obradu u *Mrežniku*. U *Mrežnik* su kao natuknice ušle jednorječnice: glavni brojevi od 1 do 20, desetice, stotice, imenice *tisuća*, *milijun* i *milijarda*, brojevi *sto*, *tisuću*, *milijun*, *milijardu*, redni brojevi nastali od navedenih glavnih brojeva te druge njihove tvorenice, pri čemu se vodilo računa o učestalosti i uobičajenosti upotrebe.

U *Mrežniku* se navodi i podatak o tvorbi, a u uputama stoji: „Rubrika *tvorbena raščlamba* predviđena je samo za tvorenice (netvorbene riječi NEMAJU tvorbenu raščlambu); npr. *mač* neće imati tvorbenu raščlambu, a *minobacač* hoće. **Internacionalizmima i posuđenicama ne bilježiti tvorbu** (načelo: one su u hrvatski ušle kao cjelovita posuđenica, nisu tvorene u hrvatskome, a nas zanima samo hrvatska tvorba). // U tvorbenoj raščlambi **ne bilježe se glasovne promjene**.” (Hudeček i Mihaljević 2018).

Pri obradi brojevnih riječi za *Mrežnik* trebalo je:

- odrediti za koje se brojevne riječi bilježi tvorba odnosno za koje se ne bilježi
- odrediti tvorbene modele, tj. onima kojima se bilježi tvorba napraviti tvorbenu analizu: a) odrediti osnovu (ili osnove), b) odrediti ostale tvorbene dijelove.

Višerječnice, koje se pišu s bjelinama između riječi (kao što su glavni brojevi koji imaju jedinice, desetice, stotice, tisućice..., npr. *dvadeset osam*, *dva milijuna sedamsto tisuća tristo pedeset tri* i redni brojevi koji imaju jedinice, desetice, stotice, tisućice, npr. *dvadeset osmi*, *dva milijuna sedamsto tisuća tristo pedeset treći*), ne ulaze u popis natuknica za obradu te im se i ne određuje tvorba (odnosno određuje im se posredno, određivanjem tvorbe njihovim sastavnicama).

2.1. Problem sinkronije i dijakronije

U tvorbenoj analizi brojeva i brojevnih riječi važno je uspostaviti odnos između sinkronije i dijakronije, tj. tvorbe i etimologije. Preklapanje tvorbe i etimologije osobito je vidljivo kod brojeva. Primjerice *osamnaest* i *osamdeset* svojim postankom pripadaju prošlosti, no dok su kod *osamdeset* jasno vidljivi dijelovi od kojih je taj broj tvoren te je moguća tvorbena analiza, kod *osamnaest* se ti dije-

lovi danas ne vide. Prema Babiću tvorba riječi istražuje sustavne sinkronijske odnose, nje se tiče sustavni odnos, a ne istražuje dijakronijske, etimološke odnose, odnosno stvarni postanak. „Proučavanje načina kako su nastale sve postojeće riječi etimološki je problem, i tu se dodiruju, preklapaju etimologija i tvorba riječi. Etimologija bi prema tome bila šira disciplina od tvorbe riječi. Normalno se one razgraničuju tako što tvorba riječi promatra postanak riječi sa sinkronijskoga gledišta, a etimologija se upušta u povijest postanka riječi, ona istražuje podrijetlo riječi, njezino prvotno značenje. Ukratko, etimologija istražuje povijest riječi, a koliko se bavi tvorbom, tada se prvenstveno bavi tvorbom onih riječi kojima je postanak s današnjega gledišta nejasan.” (Babić 2002: 25).

U ovom radu taj je kriterij primijenjen i na brojevine riječi: ako je postanak s današnjega gledišta jasan, onda je riječi određena tvorba. Brojevi, pogotovo glavni, zatvoren su sustav nastao u prošlim vremenima tvorbenim načinima koji su u nekim primjerima specifični samo za brojeve. Taj sustav uz manje (npr. glasovne) promjene postoji i danas te je u analizi tvorbenih načina u nekim slučajevima bilo teško kao argument tražiti analogiju u drugim riječima i njihovim modelima. Stoga brojeve treba promatrati kao specifičan skup i u tvorbenome smislu.

2.2. Tvorbene osnove

Pri određivanju tvorbe brojeva potrebno je odrediti osnovu. Naime, u osnovi su svih tvorenih brojeva i brojevnih riječi brojevi od *jedan* do *deset* (*dvanaest*, *trideset*) te osnove tzv. okruglih brojeva (*sto*, *tisuću*...). Osnove od *pet* do *deset* ne mijenjaju se osim što se bilježe glasovne promjene u spoju s drugim riječima (gubljenje suglasnika, npr. *pedeset*, ili jednačenje po zvučnosti, npr. *šezdeset*). Brojevi su se prije sklanjali (usp. Damjanović 1995: 95), a sklanjaju se i danas u drugim slavenskim jezicima, npr. u ruskom, te se kod brojeva *sedam* i *osam* pojavljuju oblici s *a* (*sedamsto*, *osamnaest*) i bez *a* (*sedmi*, *osmica*).

Brojevi od *jedan* do *četiri* kao osnova se pojavljuju u više oblika te će se oni detaljnije obraditi. Alomorfi „mogu biti alternantni i supletivni. I jedni i drugi imaju isto značenje, ali alternantni alomorfi moraju biti glasovno srodni (bliski), tj. moraju biti djelomično istovjetni u glasovnom sastavu i njihovu poretku. Ako alomorfi nemaju glasovne srodnosti, tj. ako je glasovni sastav potpuno različit, onda se nazivaju supletivni. Budući da u tvorbi veza mora postojati i na gla-

sovnoj razini, možemo postaviti ovu tvrdnju: Tvorbena veza postoji ako je u zajedničkom dijelu posrijedi alternantni alomorf; ako je posrijedi supletivni alomorf, tvorbene veze nema.” (Babić 2002: 30). Na pitanje dokle se alomorf može mijenjati da ostane alternantan Babić kaže: „Može se općenito reći: pri tvorbi se često mijenja i osnova i tvorbeni morfem, ali da bi tvorbena veza opstala, promjene zajedničkoga dijela moraju biti u okviru fonoloških i morfonoloških pravila. Prema tome alternantnim alomorfima mogu se priznati sve one srodne glasovne postave koje su različite po fonološkim ili morfonološkim pravilima.” (Babić 2002: 30–31).

Osnove od *jedan*. Uz tvorenice s osnovom *jedan-* (*jedanaest*) postoje i tvorenice s osnovom *jedn-* (*jednodijelan*) i s osnovom *jedin-* (*jedini*², *jedinica*). Kao supletivna osnova sa značenjem jedinice pojavljuje se *prv-* (npr. u *prvi* i *prvina* sa značenjem ‘ono što je prvo’ (usp. Babić 2002: 262) ili u razlomku ako je složen s *jedan*, npr. *osam dvadesetprvina* (uz *osam dvadesetjednina*)).

Osnove od *dva*. U tvorenicama od broja *dva* postoji nekoliko oblika (usp. *dva-put*, *dvica*, *dvjesto*, *dvodijelan*, *dvojica*). U *dvadeset*, *dvaput* osnova je *dva-*. Njezinim alomorfom može se smatrati i oblik *dvje-* koji se pojavljuje u *dvjesto*³. Za *dvicu* u Skokovu rječniku stoji: „Pridjev **дѣнь* + *j* > **dvij* potvrđen je samo u poimeničenju *dvica* f (Dalmacija) »sinonim: dvojka«, ali se ta izvedenica može tumačiti po analogiji od *trica*” (Skok 1971: 1, 464), no prema Babiću „[o]d osnova glavnih brojeva *dva*, *tri* i rednih od *četvrti* i dalje sufiksom *-ica* tvore se imenice koje znače brojku ili predmet označen tom brojkom” (Babić 2002: 187) te je sustavnije u *dvica* odrediti osnovu *dv-* (što je u skladu s drugim oblicima na *-ica*, npr. *sedmica*, *trica*...). U ERHJ-u (211) *dvo-* se opisuje kao prefiks: „postao od **дѣво-* (stsl. *дѣво-*, sln. *dvo*, strus. *дво*) v. **dva**. Produktivan prefiks, usp. npr. **dvoglasnik**, **dvojajčani**, **dvojezičan**.” Budući da se pod prefiksima uglavnom navode prijedlozi ili niječnice,⁴ teško je prihvatiti da je *dvo-* prefiks. To bi onda

² „Emfatični pridjev istog značenja u određenom vidu *jèdinī* sadrži *īnī* tako da se danas još vidi prijevoj duljine *ь > a* prema *i*.” (Skok 1971: 1, 766).

³ „Preobličeno od psl. **дѣвѣ стѣ* ‘dvije stotine’ (stsl. **дѣвѣ стѣ*, sln. *dvêsto*, rus. *двѣцмь*, polj. *dwieście*), što je složeno od **дѣва*, v. **dva**, i **стѣ*, v. **sto**...” (ERHJ 211).

⁴ Usp. „Poseban je način slaganja riječi kad je u prvom dijelu složenice prijedlog ili niječnica *ne*, npr. *nadcestar*, *predstraža*, *nečovjek*, *neumoljiv*, *dobaciti*, *nahvatati*, *pogledati*, *podliti*... // Zbog toga što te riječi dolaze samo na prvom mjestu ispred osnova punoznačnih riječi, one se smatraju posebnim tvorbenim jedinicama i nazivaju se *prefiksi* ili *predmeci*, a takva tvorba *prefiksalna tvorba* ili *prefiksacija*.” (Babić 2002: 48).

značilo i da su primjerice *tro-* u *trostrani* i *sedmo-* u *sedmogodišnji* također prefiksi. S obzirom na tvorbe s tim brojevima, sustavnije je govoriti o osnovi *dv-* i spojniku *-o*⁵ (*dv-o-jajčani*, *dv-o-glasnik*, *dv-o-jezičan*, kao u *tr-o-strani*, *sedm-o-godišnji*, *devet-o-mjesečni...*).

Od broja *dva* postoje dakle alomorfne osnove *dva-*, *dvje-* i *dv-* koje su u tvorbenoj vezi. Iako se *dvoje*, *dvoji* mogu uzeti kao netvorbene riječi (usp. ERHJ), ovdje se promatraju kao tvorenice nastale od osnove *dv-* (koje dalje također sudjeluju u tvorbi, npr. *dvoj-ka*). Uz te osnove postoji i supletivna osnova *drug-* koja se pojavljuje u *drugi*, *drugina*.

Osnove od *tri*. *Tri* je kao osnova slično *dva*. U *trideset*, *triput* pojavljuje se osnova *tri*. U *trica* osnovom se može smatrati *tr-*, a sufiksom *-ica* (usporedi *dvica*). Alomorf *tr-* pojavljuje se i u riječima *trodijelan*, *trogodišnji*, u kojima postoji i spojnik *-o-*. U *troje*, *troji* imamo također osnovu *tr-* (*troj-* je dalje osnova u *troj-ka*). U *treći* je osnova *treć-*: „Redni brojnik se pravi od ie. prijevornog stepena **tr-* dodatkom sufiksa *-to*: *trêt* (ŽK), u vezi sa *samo*: *samotrêt* »ja i još dvojica«. Taj sufiks dobiva još *-io* *trèčī*, češ. *třetí*, rus. *trétij*. Složenica: *trećorazredni*.” (Skok 1971: 3, 501).

Osnove od *četiri*. Osnova *četiri* pojavljuje se primjerice u *četiristo*. Alomorfna je osnova *četr-*, koja se pojavljuje u *četрнаest*, *četrdeset* (čak i u nenormativnim oblicima *četri*, *četristo*).

Skokov rječnik oblike *četver*, *četvor* i *četvrt* tumači kao da su nastali prijevornim: „Prema stoslav. *četyre* m, *četyri* f. i m. pl. generaliziran je dočetak i prema pluralu *tri*. Grupa *-ir-*, koja je nastala od *yr* < *ie. ū*: **ketūr* < *ie. *quetūr*, prijevornim je od *-var*, kako pokazuje sanskr. *catvār-i*. Taj prijevornim dolazi najprije u dva stepena: *ver* i *vor*, prvi u pridjevu *četver* (15. v.), poimeničenom s *-ica* *četvèrica* f »4 muška čeljadeta ili živinčeta«, u kolektivu *četvèr* m = *četver* m (Hrvatska Krajina) = *čètver* (Vodice, Istra) »pretpreg, sprega od dva vola koja se dodaje kao pomoć već upregnutim volovima«, (...) *četvero* (ŽK), u složenim pridjevima *četveròdnevan*, *četverostruk*, *četverònog*, *četveronožan*, u poimeničenju *četveronožac*, gen. *-šca* (upor. gr. τετράπους, lat. *quadrupes*), u neologizmu

⁵ „Između prvog i drugog dijela složenice obično se nalazi samoglasnik koji spaja oba dijela u jedan pojam. Najčešće je to samoglasnik *o* (*blat-o-bran*, *nog-o-met*, *rod-o-ljub*, *basn-o-pisac*, *stakl-o-puhač...*), rijetko koji drugi. Takav se samoglasnik među dijelovima složenice zove **spojnik** ili **interfiks**.” (Barić i dr. 1997: 297).

četverokut, u prilozima *četveronoške* (Kosmet), *-nožice*: s prijevodom *o: četvero*, gen. *četvorga*, *četvórak*, gen. *-rka m* »quadruplum«, *četvōrka f* (...), *čtvòrica* = *čtvòrica* pored *-ica* (Kosmet) »4 muške glave«. Niži prijevodni stepen *vr* < stcslav. *vrъ-* nalazi se u određenom pridjevu na *t* kao rednom brojniku: *čtvrtī* (Vuk, 12. v.) = *čtvrti* (Kosmet) = *četr̥ti* (ŽK), poimeničen s *-vko četvrtak*, gen. *-tka* (14. v.) = *čtvrtak* (Kosmet) = *četr̥tāk*, gen. *četr̥tka* (ŽK) »dies jovis«, na *-āk četvrtāk*, gen. *-āka*, »muško dijete ili živinče od četiri godine«, s *-ina četvrtina f* = *čtvrtina* (Kosmet), s *-ka četvrtka f* »četvrti dio hljeba«, (...) pridjev na *-ast četvrtast* »quadrangulus«, apstraktum po deklinaciji i *čtvrt*, gen. *-i*.” (Skok 1971: 1, 317).

Iako prema Babiću ne postoji tvorbena veza između *čtvrti* i *četiri*,⁶ Skok te oblike tumači kao prijevodne stupnjeve te se kao alomorfne osnove s brojem *četiri* mogu uzeti *čtir-*, *četr-*, *četver-*, *čtvor-*, *čtvrt-*, ali i *čtv-*, koja će se detaljnije opisati uz sufiksalsnu tvorbu.

2.3. Netvorbene riječi

Tvorba se ne bilježi brojevima od *jedan* do *deset*, od *jedanaest* do *devetnaest*, imenicama *tisuća*, *milijun* i *milijarda*, brojevima *sto*, *tisuću*, *milijun*, *milijardu*.

Brojevi od *jedan* do *deset* glavni su brojevi, *jedan*, *dva*, *tri* i *četiri* sklonjivi su, a od *pet* do *deset* nesklonjivi. Podrijetlom su iz praslavenskog i indoeuropskog i njima se ne bilježi tvorba.⁷

Brojevi od *jedanaest* do *devetnaest* nastali su tako da se broj od *jedan* do *devet* spojio s *na desete*. Primjerice za *jedanaest* u *Etimološkom rječniku* piše: „Postalo od psl. **edinь/*edьnъ* na *desete/dьsete* dosl. ‘jedan nad deset’ (stcsl. *jediny na desete*, *jedьnonadesetъ*, sln. enájst, rus. оди́ннадцать, polj. *jedenaście*), što je složeno od **edinь/*edьnъ*, v. **jedan**, i **desetъ*, v. **deset**. Hrvatski oblik postao je

⁶ „Brojevni pridjev *čtvrti* znači ‘koji dolazi s brojem četiri’ pa su *čtvrti* i *četiri* u nekoj vezi, ali kako nije jasan odnos morfema, to nije tvorbena veza.” (Babić 2002: 25).

⁷ Usp. npr. *jedan*: „[p]ostalo od psl. **edьnъ* (stcsl. *jedьnъ*, sln. *eden*, polj. *jeden*), varijanta od psl. *ediny* (hrv. do 16. st. *jedyn*, stcsl. *jediny*, sln. (*j*)*edyn* ‘sam, jedini’, rus. *odin* <одногод>), što je složeno od neke nepoznate čestice **ed-* i ie. **Hi(H)-no-*, v. **ini**.” (ERHJ 401). Dva je „[p]ostalo od psl. **dьva* (stcsl. *dьva*, sln. *dvā*, rus. *два*, polj. *dwa*) < ie. **duHoh₁*, ‘dva’ (lit. *dù*, skr. *d(u)vā*, lat. *duo*, grč. *δύο*, stir. *dāu*, got. *twai*).” (ERHJ 210). **Četiri** je „[p]ostalo od psl. **četyre*, **čьtyre* (stcsl. *četyre*, sln. *dijal*. i star. *četryre*, rus. *четыре*, polj. *cztery*) < ie. **k^wetwores*, **k^wetwōr* (lit. *keturi*, lat. *quattuor*, grč. *τέτταρες*, skr. *catvāras*, perz. *čār*).” (ERHJ 128).

od **edьnъ na desęte.*” (ERHJ 400). Na jednak način nastali su i ostali brojevi do *devetnaest*. Iako brojevi od *jedanaest* do *devetnaest* u svojem sastavu imaju jedinicu i deseticu, npr. *jedan* i *deset*, *-naest* se danas ne može dovesti u tvorbenu vezu s dijelovima od kojih je sastavljen, ti dijelovi više nisu transparentni te se tim brojevima ne bilježi tvorba.

Netvorenice su i broj *sto* (u *sto kuna*), imenica *tisuća* (u *dvije tisuće*), broj *tisuću* (u *tisuću kuna*). U netvorbene riječi ulaze imenica *milijun* (u *dva milijuna*) i broj *milijun* (u *milijun kuna*), imenica *milijarda* (u *dvije milijarde*) i broj *milijardu* (u *milijardu kuna*) jer su posuđenice (*milijun* je posuđeno iz talijanskog *milione*, a *milijarda* je posuđeno preko njemačkoga *Milliarde* iz fr. *milliard*, usp. ERHJ, s. v.).

2.4. Tvorenice

Tvorenice su riječi koje su nastale tvorbom od neke druge riječi. Riječ od koje se polazi naziva se osnovna riječ. Ovdje će se prikazati brojevine riječi koje čine tvorbenu porodicu i koje kao osnovu imaju broj. One su nastale različitim načinima: sufiksalsnom tvorbom, složeno-sufiksalsnom tvorbom, srastanjem i slaganjem te će ostatak građe biti prikazan prema tim tvorbenim načinima.

2.4.1. Sufiksalsna tvorba

Sufiksalsna tvorba tvorbeni je način u kojemu se na osnovu dodaje tvorbeni nastavak ili sufiks te se njime izražava tvorbena značenja. Detaljnije će se prokomentirati neki sufiksi koji su u tvorbi brojevnih riječi iz nekog razloga dvojbene i potrebno ih je dodatno pojasniti (npr. ako postoji razlika u opisu u izvorima i u upotrebi, ako ima više sufiksa s istim značenjem, ako neki sufiks ima više značenja i sl.).

2.4.1.1. Sufiksi -oje, -ero (-oro), -oji, -eri

Tvorba brojevnih imenica i pridjeva različito je interpretirana u gramatikama i rječnicima. Prema gramatikama su *-oje* i *-ero (-oro)*⁸ te *-oji, -eri* sufiksi,⁹ dok se iz etimoloških rječnika može zaključiti da ti oblici pripadaju dijakroniji (usp. npr. *dvoje*¹⁰, *četvero*¹¹, *desetero*¹² u ERHJ-u), dakle danas se ne bi tvorbena analizirali.

Tvorba je kompleksan sustav u kojem često oblična ili morfološka osnova jedne riječi postaje tvorbena osnova drugim riječima, kao što i sufiksi sudjeluju u tvorbi više riječi, pa je korisno i osnove i sufikse sagledati u kontekstu drugih osnova i sufiksa (drugih tvorbenih modela). Ako se *-oje* i *-ero (-oro)* odrede kao sufiksi (u tom slučaju tvorbena bi raščlamba u rječniku bila *dv-oje, dv-oji, četv-ero, četv-eri, deset-ero, deset-eri*), u tvorenice od broja *četiri* uvodi se i osnova *čtv-*. Potvrda za to bile bi i tvorenice kao *četverac, desetarac*, u kojima se sufiks *-erac*¹³ dodaje na osnovu, koja bi u slučaju riječi *četverac* bila *čtv-*, a u slučaju riječi *deseterac deset-*.

Budući da je riječ o sufiksima koji su danas neplodni, *-oje* i *-ero (-oro)* te *-oji, -eri* mogu se promatrati i kao dio osnove (u tom slučaju *dvoje, dvoji, četvero, četveri, desetero, deseteri* u rječniku ne bi imali tvorbenu raščlambu). No sve

⁸ Sufiks *-ero* normativno je prihvatljiviji od sufiksa *-oro*. (Vjerojatno je to i razlog što se *-oro* ne navodi kao sufiks u gramatici Silić i Pranjković 2005).

⁹ Usp. „Brojevi tvoreni sufiksom *-ero, -oro* (stilski obilježeni), npr. *čētvoro – četvoro, pětoro – petoro* i ostali izvedeni od ostalih viših nepromjenljivih brojeva, imaju oblike slične oblicima zamjenica koje završavaju na nenepčani suglasnik...” (Barić i dr. 1997: 219) i brojevnji pridjevi „[n]ačinjeni su sufiksom *-oj-* (*dv-oj-, ob-oj-, tr-oj-*) i *-er-, -or-* (*čtv-er-...*)” (Barić i dr. 1997: 220) te „Brojevnji se pridjevi tvore tako da se na osnovu glavnoga broja dodaju sufiksi *-oj(ī)* i *-or(ī)*. Usp.: *dvōjī, trōjī, četvorī, pětorī* itd.” (Silić i Pranjković 2005: 145).

¹⁰ ERHJ *dvoje* opisuje kao „[p]oimeničeni srednji rod pridjeva *dvōj* <ž *dvōja* sr *dvōje*> ‘dvostruk od dva’, v. *dvōji*.” Prema Skoku uz *dva* piše „nom. ak. duala m i n, prema *dvīje*, nom. ak. duala f, gen. duala *dvaju* m i n prema *dviju* f, dat. i instrum. duala *dvama* m i n pored *dvoma* (o prema scslav. gen. *dvōju*) prema *dvjema* f, »duo«. Upor. *oba, obje* (v.). Odatle: pridjev kolektivnog značenja *dvōj, dvōja, dvōje* »duplex«. Poimeničenja: *dvoje* n, na *-ica dvōjica* (takoder stcslav., samo za muško jer je izvedeno od *dvoji-...*” (Skok 1971: 1, 463).

¹¹ „Postalo od psl. **čtvoro*, **čtvorъ*, **čtvorъ* (stcsl. *čtvorъ*, sln. *čtvēr, četvēro*, rus. *чѣтвѣро*, strus. i *чѣтвѣро*, polj. *czworo*), što je izvedeno od korijena koji je u **četyre*, v. *čētiri*; srodno s lit. *ketveri m, kētvērios* ž ‘četvero’ < ie. **k^wetwer-*. Oblici sa sufiksom *-er-* učestaliji su na zapadu, a s *-or-* na istoku srednjojuznoslavenskog područja.” (ERHJ 129).

¹² „Postalo od **desętero* (stcsl. *desętoro*, rus. *дѣсятеро*, češ. *desatero*), izvorno oblik srednjeg roda pridjeva **desęterъ* ‘desetostruki’, usp. *deseteru prominu odiće* (15. st. Bernardin). Taj je pridjev izveden od *deset* analogijom prema **čtvorъ* ‘četverostruki’, v. *čtvoro (čtvoro)*.” (ERHJ 156).

¹³ „Sufiks *-er(a)c* dolazi na brojevnje osnove u izvedenica s različitim značenjem, najčešće znači stih, čamac ili naziv u sportu...” (Babić 2002: 91).

smo brojeve preuzeli iz prošlih vremena pa bi se, s jedne strane, cijeli sustav glavnih brojeva mogao promatrati kao dio etimologije, a ne kao dio tvorbe. Međutim, budući da su tvorbeni dijelovi kod brojeva (npr. *četrdeset*, *petsto*) još uvijek prozirni, uobičajeno ih promatramo kao tvorenice, pa se u taj specifični tvorbeni okvir brojeva može uvrstiti i tvorba sufiksima *-oje* i *-ero* (*-oro*) te *-oji*, *-eri* (dakle tvorbeni bi opis u rječniku bio *dv-oje*, *dv-oji*, *čtv-ero*, *čtv-eri*, *deset-ero*, *deset-eri*).

2.4.1.2. Sufiksi *-i*, *-ti* i *-iti* (*redni brojevi*)

U tvorbi rednih brojeva sudjeluju sufiksi *-i*, *-ti* i *-iti*. Sufiks *-i* dodaje se na osnove glavnih brojeva od *pet* do *dvadeset* i na ostale složenice s *deset* te na osnove *prv-*, *drug-*, *treć-* i *četvrt-*. Sufiks *-ti* dodaje se na osnovu *sto*, *milijun* i složenice sa *sto*, a sufiks *-iti* na osnovu *tisuć-* i *milijard-*. U gramatici Barić i dr. spominju se još i oblici *tisući* i *milijardni*, no primjerice u RHJ-u ni jedan od njih nije zabilježen. U ŠRHJ-u s *tisući* se upućuje na *tisućiti*, a s *milijardni* na *milijarditi*, u VRH-u se upućuje s *milijardni* na *milijarditi*, dok je između *tisući* i *tisućiti* znak jednakosti, ali je obrada pod *tisućiti*. U *hrWaC*-u se pri pretraživanju riječi *tisući* dobije 132 rezultata, od čega je velik dio dativ imenice *tisuća* ili je riječ o pogreškama (*U Londonu će biti petsto do tisući ljudi.*), samo u desetak primjera riječ *tisući* ima značenje rednog broja: npr. *Gram je jedinica mase, tisući dio kilograma., ... i kažem sebi glasno po stoti, tisući put u životu da čuda postoje...* Pretraga riječi *milijarditi* dala je 144 rezultata, a pretraga *milijardni* daje 35 rezultata. Uglavnom je riječ o pogreškama (*Što bi radio nakon bezbroj milijardni stoljeća?*), tek ih nekoliko ima značenje ‘koji se odnosi na milijardu, koji iznosi milijardu’ (dakle nije riječ o rednom broju): *Ako se to dogodi, doći će do milijardnih ušteda..., Jedan od razloga je i da se neuredno vodio taj milijardni biznis, onako gazdinski, bez provjera, bez revizija...* Sve to pokazuje da su danas češći i uobičajeniji oblici *tisućiti* i *milijarditi* od *tisući* i *milijardni*.

2.4.1.3. Sufiks *-ica*

Sufiks *-ica* pojavljuje se u riječima kao *dvica*, *trica*..., u *četvorica*, *petorica*... te u *dvokatnica*, *trokatnica*...

U prvom slučaju „[o]d osnova glavnih brojeva *dva*, *tri* i rednih od *četvrti* i dalje sufiksom *-ica* tvore se imenice koje znače brojku ili predmet označen tom brojkom” (Babić 2002: 187). Sufiks *-ica* u nekim primjerima upotrebe riječi *tisućica* koji pripadaju razgovornom stilu ima i deminutivnu nijansu (npr. *Mogao bih im dati koju tisućicu kad smislim način kako ću sakriti dobročinitelja., Još vjerojatno koju tisućicu eura moraš udrobiti komunalcima da ti presele priključak struje s krova kroz zemlju... hrWaC*).

Iako u opisu brojevnih imenica Silić i Pranjeković govore o sufiksima *-ojic(a)*, *-oric(a)*,¹⁴ prihvatljiviji je Babićev opis po kojemu se od osnova brojnih pridjeva *dvoji*, *troji* i ostalih na *-or-* sufiksom *-ica* izvode imenice koje znače muške osobe: *dvojica*, *trojica*, *četvorica*, *petorica*, *šestorica*, *sedmorica*, *osmorica*, *jedanaestorica*, *tridesetorica*... (usp. Babić 2002: 188).¹⁵ Na isti način tumači se i njihov nastanak u gramatici Barić i dr. (usp. 1997: 221) te u ERHJ-u (primjerice uz *četvorica* piše da je postalo od psl. **četverical/*četvorica*, što je izvedeno od **četver-/ *četvor-*).

Sufiks *-ica* sa značenjem zgrade (kao npr. u *prizemnica*) pojavljuje se i u riječima *četverokatnica*, *dvokatnica*, *jednokatnica*, *trokatnica* (s preoblikama ‘četverokatna zgrada’, ‘dvokatna zgrada’ itd.).

2.4.1.4. Ostali sufiksi

Sufiks *-ka* pojavljuje se u imenicama *dvojka*, *trojka*, *četvorka*... koje mogu označivati skupinu osoba, brojku i ono što je njome označeno (osobu, prostoriju, tramvaj, igraču kartu, školsku ocjenu i sl.) te u starijim tekstovima posudu određenog broja mjernih jedinica (usp. Babić 2002: 286).

U *četvrtinka* sufiks je *-inka* koji se pojavljuje još u *milijardinka*, *milijuntinka*, *stotinka*, *tisućinka* itd. (usp. Babić 2002: 290).

Nazivnici razlomaka tvore se od osnova rednih brojeva i sufiksa *-ina* (*četvrtina*,

¹⁴ „Brojevne imenice tvore se tako da se na osnovu glavnoga broja dodaju sufiksi *-ojic(a)*, *-oric(a)*, *-oj(e)* i *-er(o)*. Usp.: *dv(ā) + ojica > dvōjica*, *tr(ī) + ojica > trōjica*, *pēt + orica > petōrica*, *dv(ā) + oje > dvōje*, *tr(ī) + oje > trōje*, *pēt + ero > pētero* itd. Osnova broja *četiri* za takvu tvorbu glasi *čētv-*: *čētv- + orica > četvōrica* i *čētv- + ero > četvero*” (Silić – Pranjeković 2005: 145).

¹⁵ Od istih se osnova tvore i riječi *četvorka*, *petorka*... Ako se kao sufiks uzme *-orica*, onda bi trebalo razmišljati i o sufiksu *-orka*.

petina, dvadesetina, tisućina). U imenicama *stotnina* i *milijardnina* sufiks je **-nina**, a neke se mogu izvesti sufiksom **-inka**, npr. *desetinka, stotinka, tisućinka, osminka*.

Sufiks **-ak** dodaje se pridjevima sa značenjem ‘koji ima određeni broj godina’, pa nastaju imenice *trogodišnjak, četrdesetogodišnjak*... One postaju osnove na koje se zatim dodaje sufiks **-inja** te nastaju imenice sa značenjem ženske osobe koja ima određeni broj godina, npr. *trogodišnjakinja, četrdesetogodišnjakinja*.

Sufiks **-ak** dodaje se i brojevima *deset, petnaest, dvadeset* i složenicama s *deset* kada se želi označiti približna količina (*desetak, petnaestak, sedamdesetak*). Uz osnovu *stotin-* koja završava na *n*, upotrebljava se sufiks **-jak**. U gramatici Barić i dr. na jednom se mjestu te riječi određuju kao „imenice koje znače približnu količinu“ (1997: 221), dok na drugome mjestu stoji: „Prilozi koji znače približnost također su motivirani brojevima, i to deseticama i brojevima sa završetkom *est*. Njihovo se tvorbeno značenje izriče sufiksom *-(a)k*. Ti se prilozi poimeničuju, ali nemaju sve oblike” (1997: 388). Prema Babiću riječ je također o imenicama te on navodi i danas iznimno rijetke oblike *trećak, četvrtak, petak, šestak, sedmak, osmak, devetak*. Oni imaju značenje glavnih brojeva. Označuju nešto što ima toliko jedinica koliko sadržava osnova (usp. Babić 2002: 116). S obzirom na to da riječi na **-ak** imaju značenja brojeva, odnosno riječi koje označuju količinu, i ne sklanjaju se, logično ih je odrediti kao priloge, a kao imenica može se odrediti samo *desetak* koji ima sklonjive oblike (*Drugi se daju slikati desetke puta da bi iz gomile odabrali jednu fotografiju na kojoj su sami sebi podnošljivi*. hrWaC).

Sufiksima **-o/-e** tvore se prilozi od rednih brojeva (npr. *prvo, drugo, treće*) te od pridjeva/složenica *dvostruk, trostruk*... prilozi *dvostruko, trostruko*...

Nultim sufiksom prema Babiću se od imenica, pridjeva, brojeva, priloga i glagola tvore imenice ž. r. Takva je imenica *četvrt*.

2.4.2. Složeno-sufiksalna tvorba

U složeno-sufiksnoj tvorbi nove riječi nastaju istodobnim djelovanjem slaganja i sufiksalne tvorbe. Složeno-sufiksalsnom tvorbom od brojevine osnove, spojnika **-o-**, druge osnove i sufiksa nastalo je više tvorenica. Sufiks **-nji** imaju

pridjevi kao *trogodišnji*, *četverogodišnji*, *stogodišnji*¹⁶, sufiks *-ni* pojavljuje se, primjerice, u *tromjesečni*, *četveromjesečni*, *trotjedni*, *četverotjedni*,¹⁷ sufiks *-(a)n* u pridjevima kao *jednodijelan*, *dvodijelan*, *troredan*, *četveroredan*, *jednokratan*, *dvokratan*, *jednojezičan*, *dvojezičan*. Nulti sufiks pojavljuje se u pridjevima kao *četverostruk*, *deseterostruk*.

2.4.3. Srastanje

Srastanje je tvorbeni način pri kojem najmanje dvije osnovne riječi srastaju u tvorenicu. Na taj su način nastale tvorenice s *deset* (*četrdeset*¹⁸, *sedamdeset*...) i *sto* (*četiristo*¹⁹, *sedamsto*) te prilozi s put (*jedanput*, *dvaput*, *triput*).

2.4.4. Slaganje ili sufiksalna tvorba

Riječi kao *dvogodišnjica*, *stogodišnjica*... mogu se protumačiti kao slaganje ili kao sufiksalna tvorba. Barić i dr. na temelju tvorenice *tisućugodišnjica* skloni su tumačenju da je riječ o sufiksaloj tvorbi jer se u slučaju da je njezina preoblika ‘tisućita godišnjica’ dobiva tvorbena struktura sa spojnikom *-u-* kojega nema u drugoj tvorbenoj strukturi. U preoblici ‘tisućugodišnje razdoblje’ spojni vokal *-u-* u pridjevu *tisućugodišnji* tumači se kao akuzativni morfem imenice *tisuća* koji je u pridjev ušao u tvorbenom procesu, i to srastanjem (usp. Barić i dr. 1997: 343). Prema Babiću riječ je o slaganju i spojniku *-u-* koji je ograničen samo na neke riječi u prvom dijelu: *bratu-*, *polu-*²⁰, *tisuću-* (*hiljadu-*): *bratućed*, *polukat*, *polumjer*, *tisućugodišnjica*... (Babić 2002: 45).

Budući da imenice koje završavaju na *-godišnjica* imaju značenje dana ili godine u kojoj se navršava određeni broj godina od događaja koji se obilježuje, bliža je

¹⁶ Iako se *stogodišnji* može rastaviti na *sto-godišnji*, jer se *sto* danas ne sklanja, pa se može uzeti kao osnova, ovdje se uzima isti uzorak za sve brojeve te se *-o-* uzima kao spojnik. Osnova *st-* pojavljuje se u zastarjelom obliku *dvjesta*.

¹⁷ U tvorenicama *s-tjedni* ispred sufiksa *-ni* dolazi do ispadanja suglasnika *n*.

¹⁸ „Postalo od psl. *četyre desęte (stsl. četyri desęti, sln. štirideset, ukr. dij. чотурдцятъ, polj. czterdzieści), što je složeno od *četyre, v. četiri, i *desętę, v. deset. Usp. i lit. kęturias-dešimt.” (ERHJ 129).

¹⁹ „Postalo od psl. *četyri sęta (sln. štiristo, rus. четьреста, polj. czterysta), što je složeno od četiri i sto. Usp. i lit. keturi šimtai.” (ERHJ 128).

²⁰ U Barić i dr. 1997 *polu-* je prefiks.

preoblika npr. *peta godišnjica*, *dvadeseta godišnjica* nego *petogodišnje razdoblje*, *dvadesetogodišnje razdoblje* (a u slučaju više preoblika „biramo onu preobliku koja je bliža običnijem načinu izražavanja ili koja se može primijeniti na više imenica.” (Barić i dr. 1997: 288)) te je, dakle, bliži opis iz Babićeve *Tvorbe*, pri čemu se *u* uopće i ne treba promatrati kao spojnik jer je *tisuću* broj pa se i *tisućugodišnjica* može promatrati kao čisto slaganje (kao i oblici *petogodišnjica*, *dvadesetogodišnjica*, gdje se uopće ne pojavljuje spojnik).

Riječi na *-godišnjica* odgovaraju i opisu nesufikslnih složenica u gramatici Barić i dr. (1997: 297): u svojem drugom dijelu imaju riječ koja se nalazi i među osnovnim riječima te složenice, a između prvog i drugog dijela obično se nalazi spojnik (*sedm-o-godišnjica*), ali spojnik i ne mora biti izražen (*tristo-godišnjica*, a tu se može ubrojiti i *tisuću-godišnjica*). Stoga je za rječnik bolja raščlamba *pet-o-godišnjica*, *sto-godišnjica*, *tisuću-godišnjica* nego *petogodišnj-ica*, *stogodišnj-ica*, *tisućugodišnj-ica*.

3. Zaključak

Pod brojevima se podrazumijevaju riječi s različitim posebnostima kojima je zajedničko značenje točno određene količine i zbog toga se tradicionalno obrađuju kao zasebna vrsta riječi. No da postoje različite nedosljednosti u takvu opisu, naglašavaju mnogi autori i sami. Raguž, primjerice, zaključuje: „Brojevi kao zasebna vrsta riječi zapravo ne postoje, a njihovo izdvajanje kao vrste riječi samo je plod gramatičarske tradicije.“ (Raguž 1997: 105). I Babić smatra da „brojeve i zamjenice treba preocijeniti i kao posebne vrste riječi” (Babić 2002: 15).

Mnoge se dvojbe otvaraju i pri tvorbenoj analizi brojeva i riječi nastalih od brojeva. Iako bi se tvorba većine brojeva mogla promatrati kao proces koji je završen još u praslavenskome, pa i prije, i dio je etimologije, ipak ih zbog vidljivosti tvorbenih dijelova promatramo kao dio tvorbe. U ovom je radu napravljen pregled tvorbe brojeva i brojevnih riječi koji su predviđeni da budu opisani u *Hrvatskome mrežnom rječniku*. Napravljen je analiza osnova od *jedan* do *četiri* te su riječi podijeljene na netvorbene i tvorbene, koje su zatim razvrstane prema tvorbenim načinima. U obzir su uzeti i postojeći opisi u gramatikama i rječnicima, koji se u nekim primjerima razlikuju. Brojevi i brojevne riječi nastali su sufik-

salnom tvorbom (npr. *dvadeset-i*, *dvanaest-ero*), složeno-sufiksalsnom tvorbom (npr. *dv-o-dijel-an*, *trideset-o-godiš-nji*), srastanjem (npr. *dva-deset*, *tri-sto*) te slaganjem (npr. *pet-o-godišnjica*).

Dodatak: Tvorbena raščlamba u *Hrvatskome mrežnom rječniku*

Riječi kojima se ne bilježi tvorba	Tvorenice	
četiri	četiri-sto	četvrt-ina
četirnaest	četiristo-ti	četvrt-inka
deset	četir-deset	deset-ak
devet	četrdeset-ak	deset-ero
devetnaest	četrdeset-ero	deseter-o-struk-Ø
dva	četrdeset-i	deset-i
dvanaest	četrdesetogodišnj-ak	deset-ica
jedan	četrdesetogodišnjak-inja	deset-ina
jedanaest	četrdeset-o-godiš-nji	deset-ka
milijarda	četrdeset-o-godišnjica	desetogodišnj-ak
milijardu	četrdesetor-ica	desetogodišnjak-inja
milijun 1	četirnaest-ero	deset-o-godiš-nji
milijun 2	četirnaest-i	deset-o-godišnjica
osam	četv-eri	deset-o-mjeseč-ni
osamnaest	četv-ero	desetor-ica
pet	četver-o-dijel-an	dva-put
petnaest	četverogodišnj-ak	devedeset-ak
sedam	četverogodišnjak-inja	devedeset-ero
sedamnaest	četver-o-godiš-nji	devedeset-i
sto	četverokatn-ica	devedesetor-ica
šesnaest	četver-o-mjeseč-ni	devet-ero
šest	četver-o-red-an	devet-i
tisuća	četver-o-struk-Ø	devet-ica
tisuću	četvor-ica	devet-ina
tri	četvor-ka	devet-ka
trinaest	četvrt-Ø	devetnaest-ero
	četvrt-i	devetnaest-i
	četvrt-ica	devet-o-mjeseč-ni

devetor-ica	jedanaest-ero	pe-deset
devet-sto	jedanaest-i	pedeset-ak
devetsto-ti	jedan-put	pedeset-ero
jedan-put	jedin-ac	pedeset-i
dvadeset-ak	jedin-ica	pedesetogodišnj-ak
dvadeset-ero	jedn-o-dijel-an	pedesetogodišnjak-inja
dvadeset-i	jednogodišnj-ak	pedeset-o-godiš-nji
dvadesetogodišnj-ak	jednogodišnjak-inja	pet-o-godišnjica
dvadesetogodišnjak-inja	jedn-o-godiš-nji	pedeset-o-godišnjica
dvadeset-o-godiš-nji	jedn-o-dijel-an	pedesetor-ica
dvadeset-o-godišnjica	jednokatn-ica	pet-ero
dvadesetor-ica	jedn-o-krat-an	peter-o-struk-Ø
dvanaest-ero	jedn-o-krevet-ni	pet-i
dvanaest-i	jedn-o-mjeseč-ni	pet-ica
dva-put	jedn-o-red-an	pet-ina
dv-ica	jedn-o-struk-Ø	petnaest-ero
dvje-sto	jedn-o-tjed-ni	petnaest-i
dvjesto-ti	milijard-iti	petogodišnj-ak
dv-o-dijel-an	milijun-ti	petogodišnjak-inja
dvogodišnj-ak	tri-put	pet-o-godiš-nji
dvogodišnjak-inja	osamdeset-ak	pet-o-mjeseč-ni
dv-o-godiš-nji	osamdeset-ero	petor-ica
dv-oje	osamdeset-i	pet-sto
dv-o-jezič-an	osamdesetor-ica	petsto-ti
dv-oji	osamnaest-ero	prv-i
dvoj-ica	osamnaest-i	sedam-deset
dvoj-ka	osam-sto	sedamdeset-ak
dvokatn-ica	osamsto-ti	sedamdeset-ero
dv-o-krat-an	osm-ero	sedamdeset-i
dv-o-krevet-ni	osmer-o-struk-Ø	sedamdesetor-ica
dv-o-mjeseč-ni	osm-i	sedamnaest-ero
dv-o-red-an	osm-ica	sedamnaest-i
dv-o-struk-Ø	osm-ina	sedam-sto
dvostruk-o	osm-o-mjeseč-ni	sedamsto-ti
dv-o-tjed-ni	osmor-ica	sedm-ero

sedmer-o-struk-Ø	šesto-ti	trinaest-ero
sedm-i	šez-deset	trinaest-i
sedm-ica	šezdeset-ak	tri-put
sedm-ina	šezdeset-ero	tri-sto
sedm-o-mjeseč-ni	šezdeset-i	tristo-ti
sedmor-ica	šezdesetor-ica	tr-o-dijel-an
st-o-godišnji	tisuć-i	trogodišnj-ak
sto-godišnjica	tisuć-iti	trogodišnjak-inja
sto-ti	treć-i	tr-o-godiš-nji
stotin-jak	treć-ina	tr-oje
šesnaest-ero	tr-ica	tr-oji
šesnaest-i	tri-deset	troj-ica
šest-ero	trideset-ak	troj-ka
šester-o-struk-Ø	trideset-ero	trokatn-ica
šest-i	trideset-i	tr-o-krevet-ni
šest-ica	tridesetogodišnj-ak	tr-o-mjeseč-ni
šest-ina	tridesetogodišnjak-inja	tr-o-red-an
še-sto	trideset-o-godiš-nji	tr-o-struk-Ø
šest-o-mjeseč-ni	trideset-o-godišnjica	trostruk-o
šestor-ica	tridesetor-ica	tr-o-tjed-ni

Literatura

BABIĆ, STJEPAN. 2002. *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Nakladni zavod Globus. Zagreb.

BARIĆ, EUGENIJA i dr. 1997. *Hrvatska gramatika, 2. promijenjeno izdanje*. Školska knjiga. Zagreb.

DAMJANOVIĆ, STJEPAN. 1995. *Staroslavenski glasovi i oblici*. Jadranka Filipović. Zagreb.

ERHJ = MATASOVIĆ, RANKO i dr. 2016. *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika, 1. svezak, A – Nj*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

hrWaC – Croatian web corpus. <http://nlp.ffzg.hr/resources/corpora/hrwac> (pristupljeno u prosincu 2019.).

HUDEČEK, LANA; MIHALJEVIĆ, MILICA. 2018. *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik*. Upute za obrađivače (radna inačica). <http://ihjj.hr/mreznik/uploads/upute.pdf>. (pristupljeno u prosincu 2019.).

RAGUŽ, DRAGUTIN. 1997. *Praktična hrvatska gramatika*. Medicinska naklada. Zagreb.

RHJ = *Rječnik hrvatskoga jezika*. 2000. Ur. Šonje, Jure. Leksikografski zavod „Miroslav Krleža” – Školska knjiga. Zagreb.

SILIĆ, JOSIP; PRANJKOVIĆ, IVO. 2005. *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Školska knjiga. Zagreb.

SKOK, PETAR. 1972. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Zagreb.

ŠRHJ = BIRTIĆ, MATEA i dr. 2012. *Školski rječnik hrvatskoga jezika*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Školska knjiga. Zagreb.

VRH = *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika*. 2015. Ur. Jojić, Ljiljana. Školska knjiga. Zagreb.

Word Formation of Number Words in the Croatian Web Dictionary – Mrežnik

Abstract

Numbers are usually defined as words that describe how many units there are of what the word denotes, or how many units should be counted to come to some object. They are a heterogeneous group; they can be simple or complex, some are declinable while some are indeclinable. As a word group, numbers include nouns and adjectives, so the types of declination are different. Despite this diversity, the description of their word formation is not as detailed. In *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*, Babić explains: “Among the pronouns, numbers, prepositions, and conjunctions, there are words formed from others, but these are just a few, and the types of formation are no longer productive. From the aspect of word formation, these are mostly closed systems, because there are no new root words, and there is a small number of units...” (Babić 2002: 15). Word-formation data will be provided in the *Croatian Web Dictionary – Mrežnik*, but when describing numbers and words motivated by numbers, it has been shown that current descriptions in grammars are not sufficient. In this paper, the word-formatting models of numbers and words formed from numbers included in *Mrežnik* are analyzed and roots and suffixes are determined.

Ključne riječi: brojevi, brojevne riječi, tvorba, *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik*

Keywords: numbers, number words, word formation, *Croatian Web Dictionary – Mrežnik*